

EURÓPA AZ, AKI MINDEN ÜGYBEN TÁMOGAT MINKET

- Eleni Tsakopoulos Kounalakis előadása a Közép Európai Egyetemen -

SZIVÁK JÚLIA

Öexcellenciája *Eleni Tsakopoulos Kounalakis*, az Amerikai Egyesült Államok magyarországi nagykövete 2011. március 11-én a Közép Európai Egyetem (CEU) vendégeként tartott előadást, amelyet *John Shattuck*¹, a CEU rektora vezetett be. Az előadás főként az aktuális külpolitikai kérdésekre koncentrált, ezek spektruma az arab tavasz eseményeitől kezdve a magyar EU-elnökségen át a transzatlanti együttműködésig terjedt.

A nagykövet asszony mindenekelőtt az USA és Európa különleges kapcsolatát emelte ki. Obama elnököt idézve mondta: „Európa a sarokköve a világ többi részével kialakított kapcsolatunknak.” Ugyanakkor elismerte, hogy ez a kapcsolat mára megváltozott, csakúgy, ahogy a történelmi kontextus is. A bipoláris világrend felbomlásával és a vasfüggöny megszűnésével a NATO szerepe is átalakult: többé már nem a kölcsönös elrettentés politikájában, hanem a regionális konfliktusok megoldásában kell szerepet vállalnia.

Az elmúlt 20 évben Európa is változott, a kelet-európai államok integrációjával folyamatosan az egységesülés irányába haladt, amelyet az USA is örömmel látott. Támogatását fejezte ki a lisszaboni szerződéssel, a külügyi főképviseelő posztjának létrejöttével, a Nyugat-Balkán integrációjával, az energiabiztonság növelésével és a romakérdés átfogó kezelésével kapcsolatban.

Ezek kiemelt fontosságát az adja, hogy az erős és egységes Európa sokkal hatékonyabban tudja támogatni az Egyesült Államokat a globális problémák kezelésében. Európára, mint természetes szövetségesére szükség van most is, ahogy Amerikának a 21. század új kihívásaira kell választ adni. Mint például arra, hogy a Közel-Keleten és azon túl is, az emberek felelős kormányzatokra vágnak, vagy arra, hogy Irán és Észak-Korea tovább folytatja a nukleáris programját, Kína és India gazdasági nagyhatalommá válása, Afganisztán és Pakisztán instabilitása, a határokon átnyúló terrorizmus, bűnözés és drogkereskedelem mind olyan problémák, amelyekre reagálni kell.

Washington számára a prioritást most a közel-keleti események jelentik. A nagykövet asszony leszögezte, hogy az USA az emberi jogok és a demokrácia elkötelezettjeként békés, erőszakmentes átmenetet szeretne látni a térségben. Hangsúlyozta az amerikai és európai felelősségvállalás fontosságát a menekültügyi kérdésben, a humanitárius segítségnyújtásban, valamint a nemzetközi politikai döntések meghozatalában és végrehajtásában. Beszámolt a NATO szerepvállalási terveiről, mely szerint a NATO a humanitárius segítségnyújtás és a fegyverembargó végrehajtásában vesz részt.²

Kiemelte menekültek segítésének különös fontosságát, melyben Magyarország részéről Győri Enikő EU-ügyekért felelős államtitkár vesz részt.³ Az USA 47 millió dollárt fordított segítségnyújtásra, ebből 13 milliót a Nemzetközi Migrációs Szervezetnek (IOM) juttatott, melynek segítségével több ezer harmadik országbeli állampolgár jutott haza. Az együttműködést kiterjesztették az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságára és a Nemzetközi Vöröskeresztre is.

A nagykövet asszony szerint, ami jelenleg bizonyos az az, hogy Kadhafi elveszítette a legitimitációját és azonnal távoznia kell a hatalomból. A többi térségbeli ország helyzete is aggodalomra ad okot, mert a változások ellenére még nem biztosított a gazdasági és politikai biztonság.⁴

¹ 2009 óta a CEU rektora, ezt megelőzően 1998 és 2000 között Csehország amerikai nagykövete volt, a Clinton-adminisztráció külügyminiszter-helyetteseként dolgozott 1993-tól 1998-ig, és a Harvard elnökhelyettese volt 1984 és 1993 között. ENSZ emberjogi missziókban is részt vett, fontos szerepe volt a ruandai és jugoszláv háborús bűnösök felett ítélező nemzetközi ítélőszék megszervezésében.

² Ez a feladatkör a későbbiekben kiterjedt: március 23-án megkezdődött a fegyverszállítási embargó tényleges végrehajtása, március 24-én pedig a légtér lezárása, március 27-én pedig a NATO átvette a líbiai katonai irányítást az USA-tól, később pedig bombázással is segítették a felkelőket.

³ A tripoli magyar nagykövetség a válság egész ideje alatt nyitva tartott és fontos koordinációs feladatokat látott el a harmadik országbeli állampolgárok kimenekítésében.

⁴ Negatív példaként említette Iránt, amely az 1979-es forradalom biztató kezdete után mára a legtöbb aggodalmat okozza Amerikának a külpolitika tekintetében

Fontos szem előtt tartani, hogy a demokráciához független bíróságokra és az alapvető emberi jogok tiszteletben tartására is szükség van. Ebben a térség számíthat az USA feltétlen támogatására, azonban fontos elismerni azt, hogy Európa vagy az USA nem képes meghatározni a térség eseményeit, a legtöbb, amit tehet, hogy segítséget nyújt.

Megemlítette az USA Kínával való kapcsolatát, melynek lényege a gazdasági kapcsolatok egyre szorosabbá válása, azonban a téma, amelyet bővebben kifejtett, Afganisztán kérdése volt.

Afganisztán még mindig a külpolitika egyik prioritása. Az elért eredmények ellenére a szélsőségesek és az Al-Kaida még mindig brutális támadásokat intéznek a kabuli központi kormányzat ellen. Obama elnök egyik fő célja az al-Kaida megállítása, ennek érdekében katonai offenzívát, diplomáciai nyomásgyakorlást is alkalmaz amellett, hogy az afgán és a palesztin civil lakosságot a központi kormányzat támogatására buzdítja. A NATO Lisszabonban megfogalmazott véleménye szerint a jövő kulcsa az afgán nép kezében van.

Ennek jegyében a csapatok kivonása júliusban kezdődik és 2014-ig véget fog érni. Az átmenetének sikerességéhez az ország etnikai csoportjain kívül a szomszédos országok, mindenképp Pakisztán is szükségesek.

Annak ellenére, hogy az USA és Pakisztán között vannak nézetkülönbségek, stratégiai fontossága továbbra is kiemelkedő. Ezért az USA kiemelten kezeli a Pakisztánnak nyújtott segítséget⁵

Magán Afganisztánon belül a legfontosabb a volt szélsőségesek konszolidációján és a társadalomba való újbóli integrálása után a civil lakosság képzése és oktatása, valamint a fejlesztés és segítségnyújtás: Magyarország ebben vállal nagy szerepet a tartományi újjáépítési csoporttal Baghlan tartományban.

A végső cél az, hogy az afgán intézmények átláthatóak legyenek, de a korrupció még mindig komoly problémát jelent.

Ezen okokból kifolyólag annak ellenére, hogy az USA 2014-ig kivonja csapatait, nem fogja az ország ügyeiből is kivonni: a NATO-val közösen továbbra is anyagi és katonai segítséget nyújt majd.

Visszatérve Európába, a nagykövet asszony a magyar soros EU-elnökség kezdeményezéseiről és eddigi eredményeiről is beszélt.

Sajnálatosnak nevezte az elnökség kezdetét beárnyékoló, mediatörvény körüli vitát, főként azért, mert az USA képviselőjeként az elnökség sok prioritását üdvözölte: mindenképp a nyugat-balkáni térség további integrációját az EU-ba⁶.

A Keleti Partnerség támogatása is szintén az USA és Magyarország közös céljai közé tartozik, így örömmel veszi, hogy bár a tárgyalások a lengyel elnökség idejére tolódtak, Magyarország is részt vehet majd a napirend kialakításában.

A közös európai energiabiztonság és energiapolitika kialakulása szintén kívánatos az USA számára⁷.

Ennek érdekében fontos az új földgázlelőhelyek kiaknázása és az Ukrajnával való kapcsolat ápolása és stabilabbá tétele. Az új technológiák alkalmazása szintén segíthet az energiabiztonság növelésében.

Végül, de nem utolsó sorban kiemelte Magyarország szerepvállalását a közös európai romastratégia kialakításában.⁸ Az emberi jogok témaköréhez kapcsolódóan szólt a nemzetközi nőnap alkalmából beszélt a nők jogainak támogatásáról, és a társadalomban betöltött szerepük fontosságáról.

A nagykövet asszony végül ismét az amerikai-európai szövetség fontosságát hangsúlyozta. „Lehet, hogy Kína és India szerepelnek a világ címlapjain, de mégis Európa az, ami minden ügyben támogat minket”. – zárta gondolatait.

*

www.southeast-europe.org
dke@southeast-europe.org

© DKE 2011

⁵ A Kerry, Lugar és Berman szenátorok által benyújtott törvényjavaslat értelmében 5 év alatt 7,5 milliárd dollárt folyósítanak Pakisztán részére 2010-es kezdettel.

⁶ Horvátország EU-csatlakozási tárgyalásai jelképesen 2011. június 30-án, a magyar elnökség utolsó napján zárultak le.

⁷ 2009-ben létrejött a közös európai-amerikai energiatanács is, melynek fő feladatai közé az energiabiztonság fenntartása, a fenntartható energiafogyasztás kialakítása és új technológiák kidolgozása.

⁸ Járóka Livia EP-képviselő átfogó jelentést dolgozott ki az európai romák helyzetéről, amelyet 2011. márciusban az EP elfogadott.